

УДК 616.895.8-08

Є.Г. Сонник

ДЕЯКІ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА ШИЗОФРЕНІЮ У ЧОЛОВІКІВ І ОЦІНКА СЕКСУАЛЬНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД НИХ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СЕЗОНУ РОКУ

Українська медична стоматологічна академія, Полтава, Україна

Ключові слова: шизофренія, сексуальний злочин, сезон року

Проблема насильства в нашому суспільстві кожного року набуває все більшої актуальності. Соціально-економічна нестабільність, масове безробіття, відкрита пропаганда насильства в засобах масової інформації, літературній, кіно- та відеопродукції, відсутність вікових критеріїв для їх споживачів - ось тільки декілька факторів, що призводять до ескалації насильства в країні. З усіх видів злочинів проти особистості сексуальні злочини є одними з найбільш небезпечних, особливо враховуючи їх частоту [1].

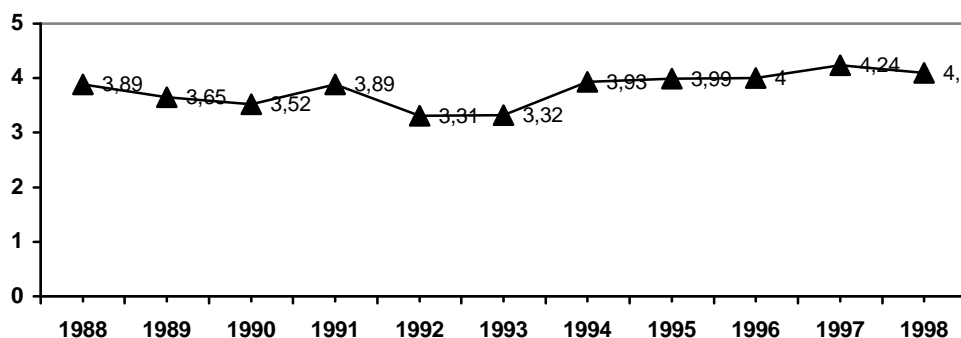
Серед населення панує думка, що більшість злочинів проти особистості скоюють особи, що страждають на будь-які психічні захворювання. Вчені проводять епідеміологічні дослідження з цього питання. Деякі з них підтверджують цю думку, інші - заперечують [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]. З метою вивчення означеного питання і встановлення питомої ваги в структурі сексуальної злочинності хворих на шизофре-

нію, і проведене дане дослідження.

Нами проведений аналіз кількості госпіталізованих чоловіків, хворих на шизофренію, які лікувалися в 1988-1998 роках у Полтавській обласній клінічній психіатричній лікарні. Вивчено групу, яка складається із 11 806 чоловіків, хворих на шизофренію, що проходили стаціонарне лікування. Середній вік за всі роки дорівнює: $M \pm m$ $37,83 \pm 0,25$ років ($p < 0,001$), тобто відносно найбільш працездатні молоді чоловіки. 6376 (54,01%) обстежених хворих більшу частину життя провели в місті або в селищі міського типу, а 5430 (45,99%) були жителями сільської місцевості.

Госпіталізованих вперше було 5308 (44,96%) чоловік, повторно госпіталізованих - 6498 (55,04%).

Динаміка показників первинної госпіталізації хворих на шизофренію за роками за досліджуваний період на 100 тис. населення показана на мал. 1.

Мал. 1. Динаміка показників первинної госпіталізації хворих на шизофренію за період з 1988 по 1998 роки (на 100 тис. нас.)

З малюнка 1 видно, що показник первинної госпіталізації у період з 1988 по 1998 роки збільшився у 1,05 раза.

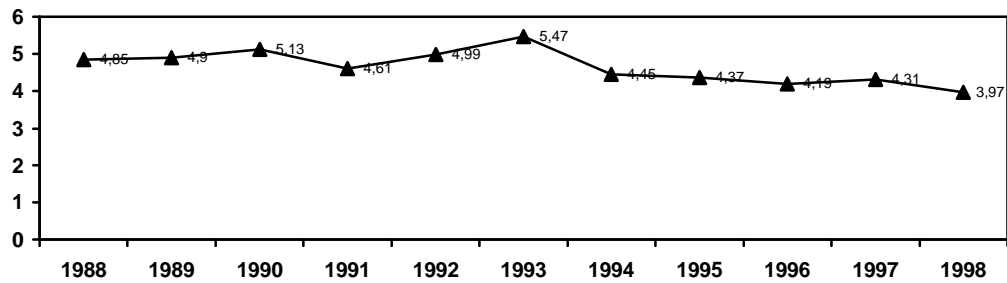
Динаміка кількості повторно госпіталізованих хворих на шизофренію по роках на 100 тисяч на-

селення зображена графічно на мал. 2.

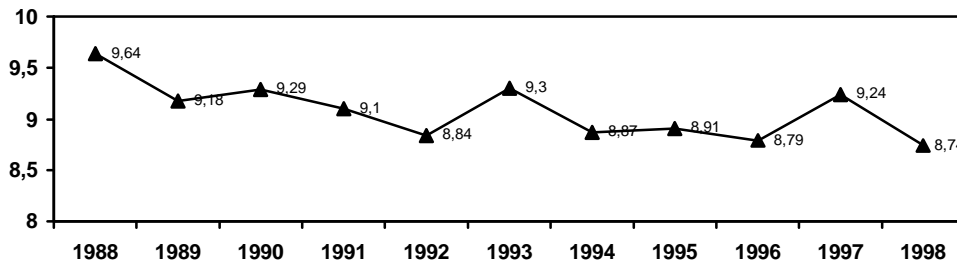
З малюнка 2 видно, що за період з 1988 по 1998 роки відзначається деяке зниження захворюваності, а точніше, у 1,22 раза, що зменшує істинний, тобто первинний ріст шизофренії.

Процентний розподіл за роками надходження в стаціонар усіх захворівших на шизофренію чоловіків виглядає таким чином: 1988 рік - 1138 (9,64%) випадків; 1989 - 1084 (9,18%); 1990 - 1097

(9,29%); 1991 - 1075 (9,10%); 1992 - 1044 (8,84%); 1993 - 1098 (9,3%); 1994 - 1048 (8,88%); 1995 - 1053 (8,91%); 1996 - 1038 (8,79%); 1997 - 1092 (9,24%); 1998 - 1039 (8,74%) хворих.

Мал. 2. Динаміка показників повторної госпіталізації хворих на шизофренію за період з 1988 по 1998 роки (на 100 тис. нас.)

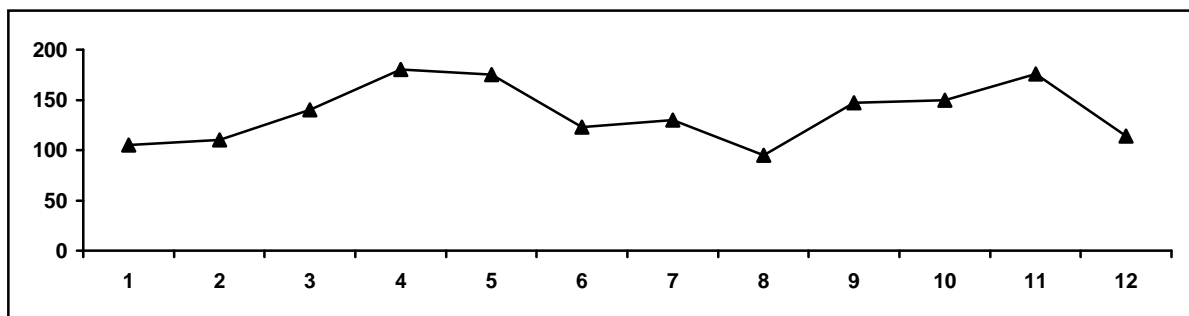
Мал. 3. Процентний розподіл за роками первинної та повторної госпіталізації хворих на шизофренію

Розгляд динаміки долі всіх випадків госпіталізації хворих на шизофренію за роками наочно показує, що є лише тенденція до зниження захворюваності (мал. 3.).

Розглядаючи сезонність клінічних проявів у хворих на шизофренію, ми відзначили, що з усіх госпіталізацій за досліджувані роки хворих у зимові місяці було 2350 (19,90%), у весняні - 3532

(29,92%), у літні - 2687 (22,76%) і в осінні - 3237 (27,42%). Ці дані свідчать про переважання весняно-осінньої госпіталізації (57,34%) над зимово-літньою (42,66%).

Для більш глибокого вивчення впливу сезонності на госпіталізацію хворих шизофренією ми розподілили їх за місяцями надходження до стаціонару.(мал. 4).

Мал. 4. Розподіл надходження до стаціонару хворих на шизофренію за місяцями (січень прийнятий за 100%)

Як видно з графіка (мал. 4.), має місце визначена сезонність початку прояву захворювання шизофренією, що є виявленням навколорічного або цирканнуального ритму. Нами відзначено, що найбільша кількість випадків прояву шизофренії припадає на березень-травень. Друга, дещо менша за розміром хвиля надходжень, припадає на жовтень-листопад.

Отже, представлені дані про частоту виникнення та загострення шизофренії за тривалий час по одному регіону показали, що це складний психобіологічний процес. Кількість госпіталізованих вперше захворівших на шизофренію за останні роки дещо збільшилася. Захворювання частіше виникає в молодому та середньому віці. Початку або рецидивам захворювання властива сезонність (частіше весна-осінь). Наведені дані свідчать про наявність зв'язку у хворих на шизофренію з цирканнуальними або навколорічними ритмами, які зумовлюють клінічний прояв цих станів, а, відповідно, і найбільшу кількість госпіталізацій даної категорії хворих в той або інший період року. Найбільш виражені максимуми надходження хворих шизофренією припадають на березень-травень, менш виражений підйом - у жовтні-листопаді. Ці дані вказують на залежність маніфестації шизофренії від змін геліогеофізичних чинників, які зумовлюють "вимикання" та "вмикання" патогенетичних механізмів цих станів, що і виражається у визначеній сезон-

ності госпіталізацій.

Вивчаючи за означені роки сексуальну злочинність в регіоні і кількість серед злочинців хворих шизофренією, було відзначено, що взагалі скоєно 503 сексуальні злочини. З них здоровими особами - 310 (61,63%) випадків, причому, в стані алкогольного сп'яніння - у 291 (57,85%), а з психічними порушеннями - у 193 (38,37%). Серед осіб з психічними порушеннями усього 12 (6,22%) страждали на шизофренію. При цьому при аналізі даних випадків було встановлено, що двоє хворих, які скоїли правопорушення (згвалтування), страждали шизофренією з маренням ревнощів та еротичним маренням. Останній, крім згвалтування, скоїв ще й вбивство.

У 5 хворих на шизофренію сексуальне збочення було у вигляді педофільії, в одному випадку з вбивством дитини. Дві особи скоїли згвалтування, один з них знаходився в стані алкогольного сп'яніння. Спроба згвалтування відзначена у 3 випадках, із яких двоє були в стані алкогольного сп'яніння.

Аналізуючи сезонність у випадках із сексуальними злочинами, було відзначено, що у 23,86% вони припадають на зиму, у 29,82% - на весну, у 24,85% - на літо та у 21,47% - на осінь. Усі злочини, скоєні хворими шизофренією, припадають на весну, тобто на період найбільшої геліогеофізичної нестабільності та ритмологічної неузгодженості.

Е.Г. Сонник

НЕКОТОРЫЕ ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ ШИЗОФРЕНИЕЙ У МУЖЧИН И ОЦЕНКА СЕКСУАЛЬНОЙ ПРЕСТУПНОСТИ СРЕДИ НИХ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ СЕЗОНА ГОДА

Украинская медицинская стоматологическая академия

Изучены показатели первичной и повторной госпитализации, сезонного распределения, а также сексуальной преступности в группе мужчин (11806 человек), страдающих шизофренией и лечившихся в Полтавской областной клинической психиатрической больнице за период с 1988 по 1998 гг. Установлен рост заболеваемости шизофренией в последние годы, зависимость манифестаций, обострений, а также сексуальных преступлений среди изученных пациентов от изменений гелиогеофизических факторов. (Журнал психиатрии и медицинской психологии. - 2000. - № 1 (7). - С. 65-68)

SOME EPIDEMIOLOGICAL INDEXES OF SCHIZOPHRENIA SICK-RATE IN MEN AND ESTIMATION OF SEXUAL CRIMINALITY AMONG THEM DEPENDING ON THE SEASON

Ukrainian medical stomatological academy, Poltava

There were studied the indexes of the first and second hospitalization, seasonal distribution as well as sexual criminality in a group of men (11806 persons) who were suffering from schizophrenia and were treated in the Poltava regional clinical psychiatric hospital for the period of 1988-1999 yu. There was determined the increasing of schizophrenia sick-rate in recent years, the dependence of manifestations, aggravations and sexual crimes among these patients on the changes of heliogeophysical factors. (The Journal of Psychiatry and Medical Psychology. - 2000. - № 1 (7). - P. 65-68)

Література

1. Гульман Б.Л. Сексуальные преступления. - Харьков, 1994. - 271с.
2. Долгов С.А. Попытка эпидемиологического изучения группы больных с частыми госпитализациями // Соц. и клин. психиатрия. - 1994. - № 1. - С. 80-86.
3. Жариков Н.М., Шумаков В.М. Оценка общественной опасности больных шизофренией по данным эпидемиологических исследований // Журн. неврологии и психиатрии. - 1995. - № 2. - С. 71-75.
4. Кришталь В.В., Гульман Б.Л. Сексология. - Харьков: Акад. сексолог. исследований, 1997. - Т. 2, ч. 1. - 272с.
5. Лебедев Д.С. Клинико-эпидемиологические и психологические особенности состояний психической дезадаптации // Журн. психиатрии и мед. психологии. - 1977. - № 1(3). - С. 42-46.
6. Мальцева М.М., Котов В.П. Опасные действия психически больных. - М.: Медицина, 1995. - 256с.
7. Соколова И.М. Многопараметрическая модель статистических оценок, применяемых для психологического анализа адаптационных возможностей личности // Вест. Харьк. ун-та. - 1999. - № 452. - С. 117-120.
8. Сыропятов О.Г. Судебная и пенитенциарная психиатрия. - К., 1999. - С. 80-90.
9. Щекин И.О. Основные тенденции и закономерности распространенности психических болезней в Российской Федерации // Здравоохранение Рос. Федерации. - 1998. - № 3. - С. 76-81.

Поступила в редакцию 12.10.2000г.